

1997. – 256 с.

3. Колонькова О. Технології виховання у старшокласників ціннісного ставлення до природи / О.Колонькова // Рід. шк. - 2002. - Груд. (№12). - С. 29-31.

4. Кондрашова Л.В. Методика підготовки майбутнього вчителя до педагогічної взаємодії з учнями. – М.: Прометей, 1990. – 158 с.

ТВАРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО СПИСКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «НИЖНЬОСУЛЬСЬКИЙ»

А.В. Жарікова
м. Полтава, Україна

Створення у 2010 році в нижній частині долини ріки Сули національного природного парку (далі НПП) «Нижньосульський» — своєчасна міра, оскільки сам факт створення природно-заповідної установи, встановлення зонувannya території, створення та функціонування служби державної охорони парку повинно призупинити тенденцію щодо зменшення видового різноманіття, особливо тих, які охороняються на міжнародному та національному рівнях [5].

Нині фауна птахів та ссавців НПП включає 23 види, які занесені до Червоної книги України (далі ЧКУ) та 5 — до Європейського Червоного списку (далі ЄЧС), [4]. ЄЧС представлений 3 видами птахів (гускою малою, орланом-білохвостом та деркачем) та 2 видами ссавців (вовком та видрою річковою).

Гуска мала (*Anser erythropus* L.) — найменша за розміром з усіх видів гусей, поширених у Європі. В Україні під час міграцій зрідка трапляється по всій території, регулярніше у Північно-західному Приазов'ї, де обмежено може залишатися і на зимівлю. У НПП «Нижньосульський» зустрічається тільки під час міграцій. Рідкість цього виду зумовлена її високою чутливістю до будь-якого негативного екологічного чинника. Для посилення заходів збереження її включено до третьої редакції ЧКУ [6].

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* L.) — один із найбільших хижих птахів Європи. Зараз гніздування орланів в Україні пов'язане виключно з водоймами. Вони трофічно пов'язані з дніпровськими водосховищами, інколи, в якості кормових стацій використовують заплави річок та риборозплідні ставки. В Україні більшість гніздових пар живе осіло.

У 80-90-х роках минулого століття зустрічались лише окремі особини орланів протягом весняно-осіннього сезону в середній, а взимку — в нижній частині Сульської затоки [3]. У межах нинішньої території НПП «Нижньосульський» на гніздуванні виявлений у 2001 р. в околицях с. Ляцівка.

У останні роки намітилась тенденція до зростання чисельності білохвоста як на гніздуванні, так і під час зимівлі. Нині в межах НПП достовірно гніздиться 3 пари орланів, а під час зимівлі може перебувати від 50 до 100 особин [4, 2].

В Україні білохвіст є рідкісним мігруючим видом [1]. Занесений до Червоної книги України. Має несприятливий природоохоронний статус в Європі, Категорія SPEC 1 (види, поширені в Європі, які мають несприятливий природоохоронний статус у світі). Включений до Додатку III Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979), Додатку II Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що знаходяться під загрозою зникнення (CITES), Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979). Україна є стороною всіх перелічених угод [6].

Деркач (*Crex crex* L.) — на відміну від Європи є звичайним гніздовим видом відповідних біотопів практично всієї території України, крім Карпат. У межах НПП гніздиться на лучних біоценозах.

Вовк (*Canis lupus* L.) — на території України має достатньо високу чисельність з тенденцією до її збільшення. Це відбувається як за рахунок внутрішнього потенціалу, так і можливість поповнення з сусідніх держав, насамперед Росії та Білорусі. Вцілому із великих

хижаків вовк якнайкраще адаптувався до антропогенної трансформації ландшафтів. Проте не варто забувати досвід європейських держав, де він знаходиться на межі зникнення. Єдиною можливістю не допускати значного перевищення оптимальної чисельності вовка та при цьому уникнути знищення виду — є розробка національної стратегії регіонального управління популяцією з урахуванням еколого-етологічних характеристик угруповань та специфіки регіонів [7].

Видра річкова (*Lutra lutra* L.) — зараз в Україні поширена скрізь, окрім Криму. У НПП «Нижньосульський» вона зустрічається по всій акваторії Сульської затоки, хоча частіше сліди її перебування можна побачити між селами Лящівка та Старий Мохнач [4].

Віднесена до III видання ЧКУ. Як вид, стан якого близький до загрозливого, занесена до Червоного списку МСОП, до I додатку CITES, а як вид, що підлягає особливій охороні — до Бернської конвенції. Охороняється на території більшості природних заповідників та багатьох інших категоріях природно-заповідного фонду України [6].

Отже, НПП «Нижньосульський» має важливе значення як територія, де мешкають та охороняються рідкісні тварини, у тому числі з ЄЧС.

Література

1. Гаврилюк М.Н. Національний план дій щодо збереження орлана-білохвоста (*Haliaeetus albicilla*) в Україні / М.Н. Гаврилюк // Національні плани дій зі збереження глобально вразливих видів птахів. — К.: СофтАРТ, 2000. — С. 133–143.
2. Збереження орлана-білохвоста в Україні. Моніторинг та охорона орлана-білохвоста в зимовий період 2007–2008 років. Випуск 2. — К.: Українське товариство охорони птахів, 2008. — 32 с.
3. Клестов Н.Л. Сульський залив Кременчугського водохранилища / Н.Л. Клестов, Г.Г. Гаврись, Е.Л. Андриєвская. — К.: Українське товариство охорони птахів, 1995. — 47 с.
4. Офіційний сайт національного природного парку «Нижньосульський» — <http://nppns.at.ua>
5. Попельнюх В.В. Тенденції щодо стану та перспектив охорони рідкісних тварин у Сульській затоці Кременчуцького водосховища / В.В.Попельнюх, А.В.Жарікова // Біорізноманіття України в світлі ноосферної концепції академіка В.І.Вернадського: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтава, 2013. — С. 70–71.
6. Червона книга України. Тваринний світ / Ра ред. І.А. Акімова — К.: Глобалконсалтинг, 2009. — 600 с.
7. Шквиря М.Г. Особливості поширення та поведінки вовка в Україні / М.Г. Шквиря, М.О. Колесніков // Вісник зоології. — 2008. — №42(2). — С. 143–152.

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТА ПОГЛИБЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ В ШКОЛІ

*О.А. Жгут, Л.В. Чернобровкіна
м. Київ, Україна*

Основною метою діяльності вчителя біології у середній школі є формування гармонійно розвиненої особистості, розвиток інтересу до поглибленого вивчення біології та екології. Значна увага приділяється впровадженню нових педагогічних технологій у навчально-виховний процес. Учнівські наукові товариства, гуртки, інтелектуальні ігри, турніри, тематичні вечори, олімпіади розвивають не тільки уміння самостійно отримувати знання, а й сприяють розвитку пізнавальної діяльності учнів. Компетенції саморозвитку та самоосвіти тісно пов'язані з мотивацією та готовністю постійно навчатись, самовдосконалюватись у професійній діяльності.

Треба зазначити, що дуже цікавою і популярною формою організації пошуково-дослідницької діяльності учнів є розроблення і реалізація проектів. Проект — це дослідження конкретної проблеми, її практична або теоретична реалізація. Основними